

Potwierdzenie występowania *Wagaicis wagrae* (WAŃKOWICZ, 1869) (Coleoptera: Ciidae) na Roztoczu

Confirmation of the presence of *Wagaicis wagrae* (WAŃKOWICZ, 1869) (Coleoptera: Ciidae) in Roztocze

Grzegorz K. WAGNER¹, Paulina SMOLEŃ²

¹ Katedra Zoologii i Ochrony Przyrody, Instytut Nauk Biologicznych, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
ul. Akademicka 19, 20-033 Lublin, e-mail: grzegorz.wagner@umcs.pl

² Studenckie Koło Naukowe Biochemików, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
e-mail: paulinasmolen912@gmail.com

ABSTRACT: The beetle species *Wagaicis wagrae* (WAŃKOWICZ, 1869), was rediscovered after more than 100 years in Roztocze, within the Jarugi strict protection area in the Roztocze National Park. Some data on his habitat preferences and distribution in Poland are also presented.

KEY WORDS: saproxylic beetles, faunistics, Roztocze National Park, SE Poland.

Rodzina czerwikowate (Ciidae) obejmuje niewielkich rozmiarów chrząszcze w większości związane z owocnikami różnych gatunków grzybów nadrzewnych, czyli tzw. hub. Do 2015 roku z terenu Polski podawano 43 gatunki Ciidae (KUBISZ i in. 2015), choć dane te wydają się już nieaktualne, ze względu na stwierdzenie obecności nowych dla naszej fauny gatunków – *Ropalodontus novorossicus* REITTER, 1901 (KRÓLIK i RUTA 2016) oraz *Strigocis bicornis* (MELLIÉ, 1849) (KRÓLIK i in. 2017). Jak widać, ze względu na niewielkie rozmiary i skryty tryb życia, wiedza na temat obecności i rozmieszczenia przedstawicieli Ciidae w naszym kraju jest wciąż niewystarczająca.

Wagaicis wagrae (WAŃKOWICZ, 1869) jest gatunkiem o niedostatecznie poznanym rozmieszczeniu, obserwowanym na reliktowych stanowiskach głównie w środkowej i wschodniej Europie, wszędzie jest rzadko lub sporadycznie odnotowywany (BURAKOWSKI i in. 1987). Wpisany jest na Polską Czerwoną Listę (PAWŁOWSKI i in. 2002), z kategorią EN – silnie zagrożony. W Polsce, poza pojedynczymi stwierdzeniami sprzed wieku, obecnie znany tylko z Pogórza Przemyskiego (KRÓLIK i in. 2017) i z Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC 1990), choć i to doniesienie od kilkadziesiąt lat nie było potwierdzone. Gatunek został ponownie stwierdzony na Roztoczu (zgodnie z regionalizacją Katalogu Fauny Polski), po ponad 100 latach od wykazania go przez TENENBAUMA (1918).

Jeden martwy okaz *W. wagrae* (♂) został wysiany z huby zebranej w dniu 20.10.2016 na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego, w obszarze ochrony ścisłej Jarugi (decyzja Ministra Środowiska w/s prowadzenia badań na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego Nr DPL-LLL-4102-609/1699/14MD). Chrząszcz przebywał w owocniku wrośniaka różnobarwnego (*Trametes versicolor* (L.) LLOYD) rosnącym na leżących, martwych gałęziach buka (*Fagus sylvatica* L.) w płacie buczyny karpackiej. W tej samej hubie obserwowano również kilkadziesiąt osobników *Octotemnus glabriculus* (GYLL.), co jest spójne z literaturą (BURAKOWSKI i in. 1987).

Jedyne stwierdzenie tego gatunku na Roztoczu pochodzi z 1918 roku i opisane jest przez TENENBAUMA bardzo ogólnikowo – „w sierpniu w hubach w Narcie i Grelach”. Autor nie wspomina o gatunkach grzybów, w jakich obserwował chrząszcze. Można jedynie przypuszczać, iż typ siedliska był podobny do tego z niniejszej pracy, tj. las o charakterze buczyny karpackiej.

Buczyny nie należy jednak traktować jako wyznacznika preferencji siedliskowych *W. wagrae*, gdyż gatunek ten wykazywano z rejonów położonych poza naturalnym zasięgiem buka w Polsce: z okolic podwarszawskich miejscowości Urle i Świder (KRÓLIK 2008, na podstawie kolekcji Wojciecha MACZYŃSKIEGO) oraz z Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC

1990). Najnowsze stwierdzenie gatunku *W. waga* w Polsce, autorstwa KRÓLIKA i in. (2017) dotyczyło obserwacji jednego osobnika na terenie nadleśnictwa Bircza na Pogórzu Przemyskim. Warto nadmienić, iż *de facto* było to potwierdzenie obecności gatunku w rejonie Pogórza Przemyskiego, gdyż ok. 100 lat temu był on tam wykazany przez TRELLE (1923). Analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku prezentowanego w niniejszej pracy stwierdzenia *W. waga* na Roztoczu, będącego potwierdzeniem jego obecności na tym terenie po ponad wieku.

Chrzęszcz bywa spotykany na różnych gatunkach hub o miękkich owocnikach (ROSE 2010), co jest spójne z prezentowanymi danymi – okaz został stwierdzony w owocniku wrośniaka różnobarwnego (*T. versicolor*).

Na podstawie tych skąpych danych literaturowych można wnioskować, że *W. waga* jest gatunkiem chrząszcza związanym z różnego typu lasami liściastymi o charakterze naturalnym czy seminaturalnym, z ponad stuletnim drzewostanem. Jego obecność na wschodzie Polski może również świadczyć o preferencjach klimatycznych z wyraźnym wpływem kontynentalnym. Podobne obserwacje poczynił ROSE (2010), który stwierdził obecność tego gatunku w północno-wschodnich regionach Francji, gdzie klimat lokalnie posiada charakter zbliżony do kontynentalnego. Ze względu na niezwykle rzadkie występowanie w Polsce i całej Europie, a także jego preferencje siedliskowe, można by uznać ten gatunek za relikwyt lasów pierwotnych.

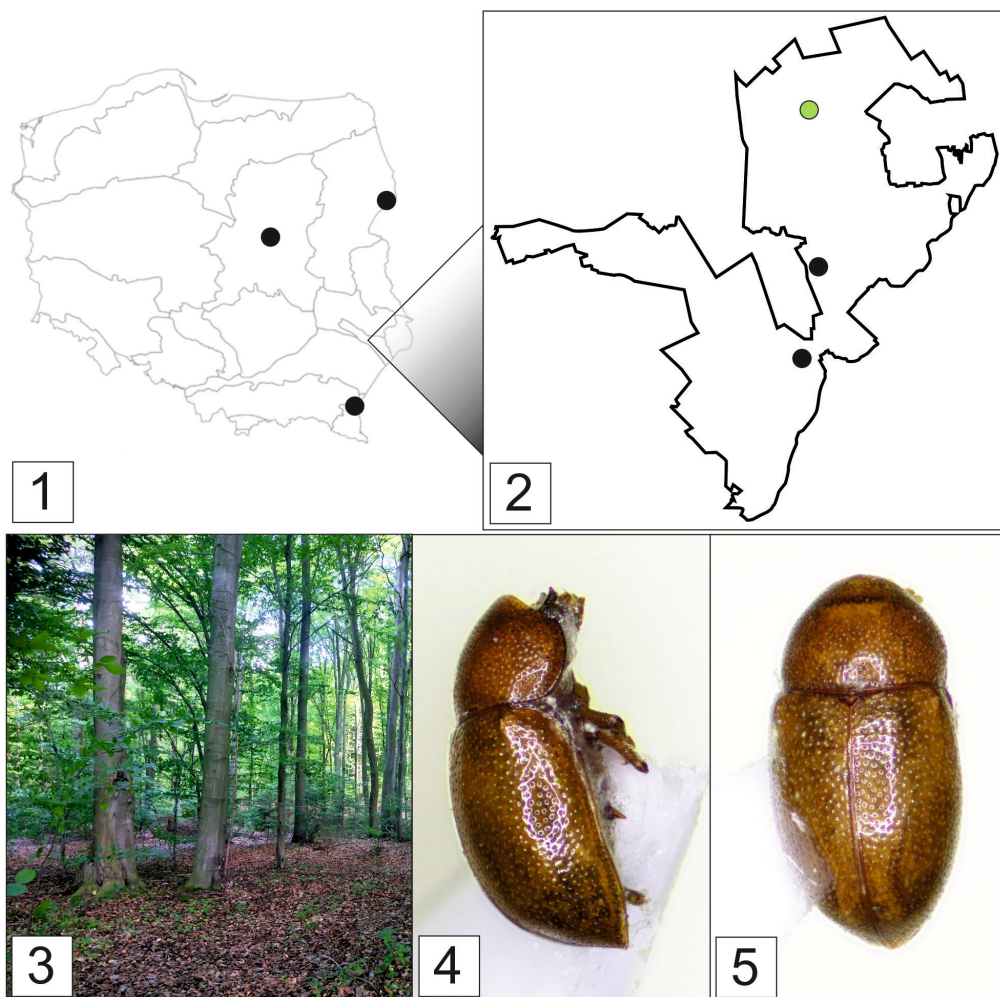

Fig. 1-5: 1-2. lokalizacja stanowiska w Polsce oraz na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego, zielony punkt – opisywane stanowisko, czarny punkt – stanowisko znane z literatury;
3. buczyna karpacka w miejscu znalezienia chrząszcza – obszar ochrony ścisłej Jarugi;
4-5. znaleziony okaz *W. waga* (fot. 3-5 G.K. WAGNER)

Figs 1-5: 1-2. the location in Poland and in Roztocze National Park, green point – described location, black points – locations known from literature;
3. Carpathian beech forest in the place where the beetle was found – Jarugi strict protection area;
4-5. found specimen of *W. waga* (photo 3-5 by G.K. WAGNER)

PIŚMIENNICTWO

- BOROWIEC L. 1990. Nowe stanowiska polskich Ciidae (Coleoptera). *Wiadomości Entomologiczne*, **9** (3-4): 91-92.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 3. Katalog Fauny Polski, **23**, 14: 1-309.
- KRÓLIK R. 2008. Ciidae (Coleoptera) w kolekcji Wojciecha Mączyńskiego. *Acta Entomologica Silesiana*, **16**: 29-34.
- KRÓLIK R., RUTA R. 2016. *Ropalodontus novorossicus* REITTER, 1901 – nowy w faunie Polski gatunek chrząszcza oraz uwagi o rozszedleniu w Polsce gatunków z rodzaju *Ropalodontus* MELLIÉ, 1847 (Coleoptera: Ciidae). *Acta Entomologica Silesiana*, **24** (online 007): 1-8.
- KRÓLIK R., SZOŁTYS H., MELKE A. 2017. Ciidae (Coleoptera) Pogórza Przemyskiego. *Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Przyroda*, **23** (online 006): 1-13.
- KUBISZ D., IWAN D., TYKARSKI P. 2015. Tenebrionoidea: Mycetophagidae, Ciidae, Mordellidae, Zopheridae, Meloidae, Pyrochroidae, Salpingidae, Anthicidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. *Coleoptera Poloniae*, Vol. **3**. University of Warsaw – Faculty of Biology, Natura optima dux Foundation, Warszawa.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Coleoptera chrząszcze. (ss. 88-110) [W:] Głowaciński Z. (red.), Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków.
- ROSE O. 2010. Nouvelle capture en Meuse de *Wagaicis wagaie* (WANKOWICZ, 1869) et répartition de l'espèce en France (Coleoptera Tenebrionoidea Ciidae). *L'Entomologiste*, **66** (5): 313-314.
- TENENBAUM Sz. 1918. Dodatek do spisu chrząszczy z Ordynacji Zamojskiej. *Pamiętnik Fizyograficzny*, **25**: 1-35.
- TRELLA T. 1923. Wykaz chrząszczy okolic Przemysła. *Clavicornia. Polskie Pismo Entomologiczne*, **2** (3): 110-123.

Wpłynęło: 6 września 2022
Zaakceptowano: 18 listopada 2022